

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**



Факультет історії, політології і міжнародних відносин  
Кафедра історії України і методики викладання історії

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
*«Державно-соборницькі погляди українців та боротьба за політичну  
незалежність у ХХ ст.»*

**НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

“ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ”

Перший (бакалаврський) рівень

За спеціальністю № 032 Історія та археологія

галузі знань № 03 Гуманітарні науки

Кваліфікація Бакалавр історії та археології

Затверджено на засіданні кафедри  
історії України і методики  
викладання історії  
Протокол № 3 від 28 вересня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Назва дисципліни</b>	<i>«Державно-соборницькі погляди українців та боротьба за політичну незалежність у ХХ ст.»</i>
<b>Викладач (-і)</b>	Єгрешій Олег Ігорович
<b>Контактний телефон викладача</b>	0677383657
<b>Е-mail викладача</b>	<a href="mailto:oleh.yehreshii@pnu.edu.ua">oleh.yehreshii@pnu.edu.ua</a>
<b>Формат дисципліни</b>	Очний
<b>Обсяг дисципліни</b>	3 кредити ЄКТС, 90 год.
<b>Посилання на сайт дистанційного навчання</b>	<a href="https://d-learn.pnu.edu.ua/">https://d-learn.pnu.edu.ua/</a>
<b>Консультації</b>	
<b>2. Анотація до навчальної дисципліни</b>	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є :</p> <p><i>Коротко особливості, зміст</i></p> <p><i>Вибіркова дисципліна</i> покликана систематизувати та структурувати знання студентів спеціальності «Історія та археологія» в ділянці історії національно-визвольного руху українців ХХ ст. Акценти проводяться на найбільш значущих історичних періодах – добі Першої світової війни, міжвоєнному періоді, особливий акцент – на добі Другої світової війни, «радянській» добі та зламі 1980-1990-х рр. – коли Україна проголосила незалежність. Задум спецкурсу наступний – цілісно, збалансовано розробити і запропонувати студентові комплекс знань, де «червоною лінією» проляже думка про тяглість українського національно-визвольного руху ХХ ст. Студенти за нашим розрахунком мали б «всотувати цей наратив» і тим самим краще зрозуміти за що (за які ідеали) проводить боротьбу нинішнє покоління українців проти російського окупанта.</p>	
<b>3. Мета та цілі навчальної дисципліни</b>	
<p>Мета викладання спецкурсу «Державно-соборницькі погляди і боротьба за державну незалежність України 1914–1991 рр.» вбачається у тому, щоб на основі засвоєння теоретичних знань та фактологічного матеріалу формувати в студентів комплекс знань, вмінь та навичок з дисципліни, ознайомити студентів із державно-соборницькими поглядами та боротьбою за державну незалежність України впродовж 1914–1991 рр. в умовах Першої та Другої світових воєн, міжвоєнного періоду, в добу радянського тоталітарного режиму, висвітлити період проголошення державної незалежності України 1990–1991 рр. У ході вивчення дисципліни студенти знайомляться з теоретико-методологічними засадами, предметом, об'єктом, метою та завданнями спецкурсу, що дає можливість <i>студентам знати</i>: основну хронологію подій спецкурсу; термінологічно-понятійний апарат дисципліни; джерельну базу та історіографію; методику історичних досліджень, що охоплює методи аналізу: порівняльно-історичний, типологічний, комплексний, компонентний (системний), реконструктивний; періодизацію боротьби українців за державність упродовж ХХ ст.; біографії основних діячів національного руху ХХ ст. Студенти мали би <i>вміти</i>: екстраполювати матеріалом історичних епох, проводити історичні паралелі, аналізувати історичне минуле у контексті розвитку цивілізації; зіставляти основні факти з фактичним матеріалом всесвітньої історії ХХ ст.; оперувати історико-політичною термінологією дисципліни; здійснювати висновки, узагальнення по фактичному матеріалі дисципліни; зіставляти українські національні рухи у Галичині та Наддніпрянщині.</p>	
<b>4. Програмні компетентності та результати навчання</b>	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u> ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та</p>	

практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати в команді

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати (ПРН) навчання:

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

- ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.
- ПРН 9. Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнонародських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
- ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
- ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.
- ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
- ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

### 5. Організація навчання

#### Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

#### Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Вибірковий
5	032 Історія та археологія	3	

#### Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	Сем. заняття	Сам. роб.
Тема 1 Вступ до спецкурсу. Наддніпрянська політична еміграція в суспільно- політичному житті західноукраїнських земель(1914–1918рр.). Еволюція ідейно-теоретичних поглядів наддніпрянської політичної еміграції Австро-Угорщині. Зв'язки наддніпрянської політичної еміграції з українськими політичними організаціями Австро-Угорщини в 1914–1918 рр. Проблема запровадження григоріанського календаря 1916 р. у контексті державницько- соборницьких ідей українців. Роль Союзу Визволення України в піднесенні української національної свідомості.	2		4
Тема 2. Державницько-соборницькі погляди та державотворча діяльність українців у час Першої світової війни і Української Революції 1914–1921 рр. Утворення Союзу Визволення України 1914 р. Діяльність Загальної Української Ради. Акт соборності 1919 р: перебіг прийняття та причини недовговічності. Гуцульська Республіка 1918 – 1919 рр.: питання соборності. Український соборницький рух на Лемківщині під впливом		2	6

державотворчих процесів 1918–1919 рр.			
Тема 3. Політика польського режиму в Галичині у 1920-х рр. та її вплив на український національний рух. Партійно-політичні відносини в Галичині другої половини 1919 р. – березень 1923 р. Діяльність еміграційного уряду ЗУНР. 3 Антиокупаційний рух 1920-х рр. Бойкот перепису населення 1921 р. і виборів до польського сейму і сенату.	2	2	6
Тема 4 Політика польського режиму в Галичині у 1930-х рр. «Пацифікація» 1930 р. 2. Угодовська акція УНДО. Християнсько-суспільний рух у Галичині 1930-х рр. Митрополит А. Шептицький і єпископ Г. Хомишин. Активізація діяльності ОУН на поч. 1930-х рр. Консолідаційні процеси в українському національному таборі кінця 1930-х рр.	2		6
Тема 5. Державницько-соборницькі погляди та державотворча діяльність українців західних регіонів України 1921–1939 рр. Державницькі програми легальних партій та організацій Галичини 1920–1930-х рр. Державницькі програми нелегальних організацій Галичини 1920–1930-х рр. ОУН. Проблема сокальського кордону у Другій Речі Посполитій. Карпатська Україна 1938–1939 рр.		2	6
Тема 6. Державницько-соборницькі погляди та державотворча діяльність українців західних регіонів України в умовах Другої світової війни 1939–1945 рр. Акт відновлення української державності 30 червня 1941 року в історії боротьби за незалежність. Волинська трагедія 1943 р. Дивізія СС «Галичина»: історичні передумови та військова діяльність.	2	4	8
Тема 7. Історичні передумови, хід і наслідки Львівського псевдособору 1946 р. Греко-католицька церква напередодні псевдособору. Фактор митрополита А. Шептицького. Хід псевдособору. 8–9 березня 1946 р. Львівський псевдособор в історіографії.	2		6
Тема 8. Українське націоналістичне підпілля 1942–середини 1950-х рр.: еволюція діяльності. Діяльність українського націоналістичного підпілля в умовах німецько-радянської війни. Участь ОУН і УПА в українсько-польському міжетнічному конфлікті. Національно-визвольний рух в Україні в умовах 1950-х рр. Запілля УПА		2	8
Тема 9. Дисидентський рух в Україні. Національно-визвольний рух в Україні 1950-х рр. Особливості національно-визвольного руху в Україні 1960-х рр. Гельсінський рух 1970-х та його вплив на національно-політичні процеси в Україні	2	2	4
Тема 10. Національно-визвольні процеси 1988–1989-х рр. Відродження національно-визвольних процесів 1987–1988-х рр. Поява масових рухів і організацій. Радикалізація суспільно-політичних сил. Утворення Народного руху України 1989 р. Національно-визвольні процеси поч. 1990-х рр. Виникнення багатопартійності. Новий український парламент. Проголошення державного суверенітету (липень 1990 р.). «Революція на граніті» (жовтень 1990 р.). Утворення незалежної української держави 24 серпня 1991 р. Референдум 1 грудня 1991 р.		2	

Тема 11. Захист реферативних робіт (індивідуальних робіт із повсякденного життя своїх предків). Вимоги додаються.		2	
<b>Загалом</b>	12	18	60
<b>6. Система оцінювання навчальної дисципліни</b>			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Робота на парах – 40 б.</p> <p>Оцінка за індивідуальну роботу – 10 б.</p> <p>Залікова робота (Тестування) – 50 б.</p> <p>Поточний контроль з дисципліни <i>«Державно-соборницькі погляди і боротьба за державну незалежність України 1914–1991 рр.»</i> відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, підготовки індивідуальної роботи (реферату) та контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури. Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), при потребі коротких письмових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 40 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за п'ятибальною системою.</p> <p>Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт (реферативних робіт із проблематики національно-визвольного руху ХХ ст.). Індивідуальна робота оцінюється максимально у 10 балів. Студентам також пропонується самостійне опрацювання наукових джерел, які є знаковими для відповідної дисципліни.</p> <p>Семестровий контроль відбувається формі заліку і передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за семестровий контроль знань і залік у формі тестування. За тестування виставляється максимум 50 балів. Тобто усього студент може набрати 100 б.</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p><i>Зазначити: вид роботи (залікова ; письмова).</i></p> <p><i>Терміни написання (для денної – реферат здається на останньому занятті). Реферати надсилаються у електронному варіанті.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Вимоги</i></p> <p style="text-align: center;"><i>до написання рефератів)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Кількість сторінок – від 12 аркушів.</li> <li>2. Нумерація сторінок починається з третьої, де розпочинається виклад першого розділу.</li> <li>3. Перша сторінка – титульна.</li> <li>4. На другій сторінці вміщується зміст реферату.</li> <li>5. Основна частина – мінімум 8 сторінок (два пропорційних розділи (у розрахунку – 2/3 тексту основної частини реферату (орієнтовно по 4 сторінки). Структурно реферат повинен ділитися на 5 (п'ять) одиниць: власне змісту реферату; вступної частини (вступу); двох пропорційних</li> </ol>		

розділів, висновків, списку використаної літератури.

*Вступ* – дуже важлива складова одиниця реферату, оскільки показує самостійність авторського підходу до роботи. У вступній частині реферату найголовніше вдало сформулювати актуальність теми, розкрити власне бачення автором важливості проблеми. Зазвичай *вступ* при написанні реферату не повинен перевищувати однієї сторінки.

При розкритті розділів не варто надмірно деталізувати, акцентувати на другорядних питаннях, подавати інформацію (дати, події), яка побіжно, опосередковано розкриває тему. З іншого боку, при написанні реферату не варто дуже захоплюватися аналізом “фактажу”. Короткі підсумкові узагальнення по розділах слід зробити хіба що наприкінці цих розділів, виділивши для цього один абзац. Розкриваючи розділи, належить пам’ятати, що найголовніше завдання, що стоїть перед автором – максимально широко, але водночас лаконічно висвітлити тему реферату. Наприкінці розділів вартує зробити короткий самостійний висновок (декілька речень). При розкритті розділів іноді (якщо є більш як 10 позицій літератури) роблять поклики на відповідні прочитані книги. Поклики подають у квадратних дужках, де зазначають також сторінки книги, звідки запозичується інформація.

Реферат повинен також містити завершальну частину – *висновки*. У них автору належить підвести підсумки реферату. Спробувати, свого роду, дати відповідь на питання – що слідує з пропонованого фактичного матеріалу? Найважливіше аби висновки мали самостійний характер. Як правило, у рефераті висновкова частина не повинна перевищувати одну сторінку.

Завершальна частина – список використаної літератури. Узагалі мінімальна кількість позицій літератури для реферату – *5 позицій*. Літературні позиції повинні бути побудовані за алфавітним принципом.

*Взірець змісту:*

Вступ .....	3
Розділ I Євген Коновалець: віхи біографії автора.....	4
Розділ II. Євген Коновалець – голова ОУН .....	9
Висновки .....	12
Список використаної літератури .....	13

*Взірець списку використаної літератури:*

1. Володимир Васильович Трофимович, Лілія Володимирівна Трофимович Відображення акта 30 червня 1941 року в історичних працях і мемуарах учасників українського визвольного руху. URL: <http://vny.asv.gov.ua/issue/view/9944>
2. Гентош Ліліана Шептицький та спроба відновлення української державності 30 червня 1941-го URL: [https://zaxid.net/sheptitskiy\\_ta\\_sproba\\_vidnovlennya\\_ukrayinskoyi\\_derzhav](https://zaxid.net/sheptitskiy_ta_sproba_vidnovlennya_ukrayinskoyi_derzhav)

	<p><a href="#">nosti 30 chervnya 1941 go n1521596</a></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Історик Микола Посівнич ОУН звинувачували навіть у праці на євреїв. URL: <a href="https://www.istpravda.com.ua/articles/2013/02/8/111702/">https://www.istpravda.com.ua/articles/2013/02/8/111702/</a></li> <li>2. Омельченко І. Військова діяльність ОУН (1929–1941 рр.). URL: <a href="http://vnv.asv.gov.ua/article/view/153692">http://vnv.asv.gov.ua/article/view/153692</a></li> <li>3. Слюсаренко В. Акт відновлення української державності 30 червня 1941 року в історії боротьби за незалежність. URL: <a href="https://www.alatyr-history.club/?page_id=1879">https://www.alatyr-history.club/?page_id=1879</a></li> </ol>
Семінарські заняття	<p>Критерії поточного оцінювання: Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</li> <li>- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</li> <li>- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</li> <li>- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</li> </ul>



Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен отримати максимум 26 б. (за семінарські заняття і написання реферату)
Підсумковий контроль	<i>Форма контролю (залік); Форма здачі (письмова); Структура білета і розподіл балів за завдання</i>

### **7. Політика навчальної дисципліни**

*Письмові роботи:* У разі виконання письмових завдань здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

*Академічна доброчесність:* Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

*Відвідування занять:* Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

*Неформальна освіта:* Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).

### **8. Рекомендована література**

1. Адамович С. Наддніпрянська політична еміграція в суспільно-політичному житті західноукраїнських земель (1914-1918 рр.). Івано-Франківськ, 2003. 148 с.
2. Антонюк Я. Волинська трагедія 11-12 липня 1943 р. Режим доступу. [https://shron1.chtyvo.org.ua/Antoniuk\\_Yaroslav/Volynska\\_trahediia\\_podii\\_11\\_12\\_lypnia\\_1943\\_rok\\_u.pdf?PHPSESSID=ihlbeu5s255510jbc4r57i6se4](https://shron1.chtyvo.org.ua/Antoniuk_Yaroslav/Volynska_trahediia_podii_11_12_lypnia_1943_rok_u.pdf?PHPSESSID=ihlbeu5s255510jbc4r57i6se4)
3. Бажан О.Г. Опозиційний рух в Україні в умовах системної кризи СРСР. <http://history.org.ua/JournALL/histname/31/15.pdf>
4. Байло Андрій. Тимчасовий союз УГА з Добровольчою армією та його наслідки // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : Збірник наукових праць. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. Вип. 18. С. 353–362.
5. Ведмідь Л. Програмні положення Української робітничо-селянської спілки: історичний аналіз <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12998/Vedmid.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. Виздрик В. До питання становлення Українського Таємного Університету у Львові. <https://ena.lpnu.ua/bitstream/ntb/2858/1/20.pdf>
7. Вовк О. В. Спогади учасників українських військових формувань у збройних силах Німеччини як джерело вивчення повсякденного життя вояків Другої світової війни [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85564/1/Vovk\\_starovyna\\_58\\_2021.pdf;jsessionid=4F888307B0FF09D173967A5246FD9B48](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85564/1/Vovk_starovyna_58_2021.pdf;jsessionid=4F888307B0FF09D173967A5246FD9B48)
8. Волинь – 1943. Польський погляд: Волинська різанина – приклад того, що український рух,

- крім героїчних сторінок, мав і криваві. Інтерв'ю з Лукашем Адамським. Режим доступу. [http://veterano.com.ua/index.php?option=com\\_content&view=article&id=747:volin-1943-polskij-poglyad-volinska-rizanina-priklad-togo-shcho-ukrajinskij-ruk-krim-gerojichnikh-storinok-mav-i-krivavi&catid=36&Itemid=191](http://veterano.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=747:volin-1943-polskij-poglyad-volinska-rizanina-priklad-togo-shcho-ukrajinskij-ruk-krim-gerojichnikh-storinok-mav-i-krivavi&catid=36&Itemid=191).
9. Гавришко. М. Заходи ОУН на міжнародній арені у справі «пацифікації» в Галичині у 1930 р. Український визвольний рух: наук. зб. Львів, 2014. Збірник 19. С. 174–201. <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/75796>.
10. Гай-Нижник П. Акт Злуки УНР і ЗУНР: втілення і крах ідеалу Соборної України // Регіональні проблеми української історії: Збірник наукових праць. Вип.1. Умань, 2008.
11. Павло Гай-Нижник. ОУН-Б за умов нової військово-політичної дійсності на теренах України (кінець 1943 р. – початок 1950-х років) *Вісник Львівського університету. Серія історична*. 2019. С. 372–390
12. Гвоздик Неля Дмитро Вітовський – видатний військовий діяч та політик. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31176/1/168.PDF>
13. Гентош Ліліана Шептицький та спроба відновлення української державності 30 червня 1941-го <https://zaxid.net/sheptitskiy-ta-sproba-vidnovlennya-ukrayinskoyi-derzhavnosti-30-cheravnja-1941-go>
14. Гринь Д., Срібняк І., Яковенко Н. Звіти делегацій СВУ як джерело для вивчення специфіки міжнаціональних відносин та умов перебування полонених царської армії у Австро-Угорщині, 1915 р. // Київські історичні студії. К., 2023. № 1 (16). С.27-34. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45658>
15. Деревінський, Василь Праці В. Чорновола – "Правосуддя чи рецидиви терору?" та "Лихо з розуму" як джерело до вивчення радянських репресій 1965-1966 рр. <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14339/Derevinskyi-Pratsi-V-Chornovola-Pravosuddia-chy-retsdyvyv-teroru-ta-Lykho.pdf?se>
16. Дудар Оксана Про Акт відновлення Української Держави: з нагоди 79-ої річниці. <https://dyvys.info/2020/06/30/pro-akt-vidnovlennya-ukrayinskoyi-derzhavy-z-nagody-79-oyi-richnytsi/>
17. Дюк Богдан Гуцульська Республіка 1918 – 1919 рр. в українській історіографії: питання соборності № 14 (2004). <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/172059>
18. Єгрешій О. І. Історія конфлікту польського посла Броніслава Войцеховського і митрополита Андрея Шептицького в 1938 р. <http://lib.pu.if.ua:8080/handle/123456789/5751?locale=uk>
19. Єзерська І. Український дисидентський рух <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/75810/16-Yezerska.pdf?sequence=1>
20. Захаров Є. Дисидентський рух на Україні (1954–1987). <https://museum.khpg.org/1256737855>
21. Замлинський Т. Український національно-визвольний рух у 1914 – 1916 рр. <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/b42f0b5a-69d1-42fd-a14b-72bdea94031a/content>
22. Оксана Каліщук До проблеми сокальського кордону (за матеріалами міжвоєнної преси) Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. 21/2012 <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/73594/26-Kalishchuk.pdf?sequence=1>
23. Оксана Каліщук Волинська трагедія 1943 р.: усно-історичний аспект. <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/168717/14-Kalishchuk.pdf?sequence=1>
24. Кривицький Ю.В. Соборність як ідейний імператив правової реформи в Україні. [http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/15935/1/Kryvytskyi%20Y.V.%20Unity%20as%20an%20ideal%20imperative\\_article.pdf](http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/15935/1/Kryvytskyi%20Y.V.%20Unity%20as%20an%20ideal%20imperative_article.pdf)
25. Комарницький Я. Діяльність Василя Мудрого в УНДО (1925 – 1935 рр.).

<http://phh.dspu.edu.ua/article/view/174335>

26. Ю. В. Крамар Українсько-польські взаємовідносини на Волині у міжвоєнний період (за документами Державного архіву Волинської області) <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/09-15.pdf>

27. Кобута Степан Західно-Українська Народна Республіка: нетиповий приклад українського державотворення під час Української революції 1917–1921 рр. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 18/2009. <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/20/01-07KobutaS.pdf>.

28. Лісіна С. Теоретичні праці членів ОУН щодо формування української регулярної армії://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jan/7731/13.pdf

Луцький Мирослав Ідея соборності у державницьких концепціях українців хх ст. [https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/47-55\\_%D0%9B%D1%83%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9\\_%D0%9C.pdf](https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/47-55_%D0%9B%D1%83%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9C.pdf)

29. Любчик Ігор Український соборницький рух на Лемківщині під впливом державотворчих процесів 1918–1919 років <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/169522/13-Lyubchyk.pdf?sequence=1>

30. Львівський собор 1946 року став Голгоєю для Української Греко-католицької церкви, але справедлива історія все поставила на свої місця. <http://www.golos.com.ua/article/343283>

Машталір Христина Державно-правові погляди Євгена Петрушевича <http://www.jurnalujuridic.in.ua/archive/2015/1/3.pdf>

31. Мельник І. Перший уряд Карпатської України. <https://zbruc.eu/node/14030>

32. Омельченко І. Військова діяльність ОУН (1929–1941 рр.) <http://vny.asv.gov.ua/article/view/153692>

Пагіря О. Найбільша проблема Європи. <https://tyzhden.ua/History/19366>

33. Посівнич М. У 1930-х рр. за націоналістичну діяльність засудили понад 20 тисяч українців. <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/mikola-posivnich-u-1930-kh-rokakh-za-natsionalistichnu-diialnist-zasudili-ponad-20-tisiach-ukrayintsiv/>

34. Оксана Потіха Стратегія і тактика політичної діяльності УНДО у першій половині 1930-х рр. [http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/24729/1/Potikha\\_stattya.pdf](http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/24729/1/Potikha_stattya.pdf)

35. Паска Г. Участь Лева Бачинського у діяльності Загальної Української Ради Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича: Історія. № 2. 2019. С. 25–31.

35. Іван Патриляк Діяльність Романа Шухевича в Українському Легіоні (1941–1943). <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/65007/13-Patryliak.pdf?sequence=1>

36. Сергій Пивоваров, Гліб Гусев Дивізію СС «Галичина» пропонують відзначити на державному рівні. Вона воювала на боці Третього рейху? Боролася за незалежну Україну? Ось її непрості історія — у питаннях, відповідях і архівних знімках. <https://babel.ua/texts/59911-diviziyu-ss-galichina-proponuyut-vidznachiti-na-derzhavnomu-rivni-vona-voyuvala-na-boci-tretogo-reyhu-borolasya-za-nezalezhnu-ukrajinu-os-jiji-neprosta-istoriya-v-pitannyah-vidpovidyah-i-arhivnih-znim>

37. Оксана Потіха Стратегія і тактика політичної діяльності УНДО у першій половині 1930-х рр. [http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/24729/1/Potikha\\_stattya.pdf](http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/24729/1/Potikha_stattya.pdf)

38. Православні християни світу: "настав час визнати жахливу правду про Львівський

псевдособор 1946 року" <http://catholicnews.org.ua/pravoslavni-hristiyani-svitu-nastav-chas-viznati-zhahlivu-pravdu-pro-lvivskiy-psevdosobor-1946-roku>

39. Саботажна акція і Паціфікація 1930. Де тут міфи, правда і хайп? <https://www.istpravda.com.ua/reviews/2019/09/26/156297/>

40. о. Святослав КИЯК Львівський псевдо-собор 1946 року: історично-канонічна ретроспектива і наслідки для УГКЦ <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/11/9>

41. Сеньків М. Національно-визвольна боротьба на Дрогобичинні у міжвоєнний період (1919 – 1939 рр.). № 28 (2011). <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/174294>

42. Ситник О. Духовно-релігійний чинник в національно-визвольному русі на Закарпатті впродовж 1944–1953 рр. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія Історія*. 2022 р. № 10/52. <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/257923>

43. Слюсаренко В. Акт відновлення української державності 30 червня 1941 року в історії боротьби за незалежність [https://www.alatyr-history.club/?page\\_id=1879](https://www.alatyr-history.club/?page_id=1879)

44. Срібняк Ігор організаційна діяльність СВУ у таборах полонених царської армії в Австро-Угорщині (1914–1916рр.) [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/20032/1/I\\_Sribniak\\_E\\_2\\_IFF.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/20032/1/I_Sribniak_E_2_IFF.pdf)

45. Срібняк І. Національно-освідомлююча діяльність СВУ в таборі полонених та інтернованих Ізмід (Османська імперія) на початку Першої світової війни: невідомий документ з фондів ЦДАГО України // *Архіви України*. К., 2019. Вип.2(319). С.242-251. <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27690>

46. Терещук Г. 75 років тому була створена дивізія «Галичина». <https://www.radiosvoboda.org/a/29196579.html>

47. Тичка Ганна-Меланія Представництва уряду ЗУНР у Парижі (1919–1923) [https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/211-220\\_Tychka-.pdf](https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/211-220_Tychka-.pdf)

48. *Томюк І. М. Причини та наслідки вимушеного об'єднання Української галицької армії з Добровольчою армією уряду А. І. Денікіна (листопад – грудень 1919 р.). Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*: Тематичний випуск «Держава та армія». 2008. Вип. 612. С. 86–91.

49. Володимир Васильович Трофимович, Лілія Володимирівна Трофимович Відображення акта 30 червня 1941 року в історичних працях і мемуарах учасників українського визвольного руху. <http://vny.asv.gov.ua/issue/view/9944>

50. Олег Турій Спецоперація "собор" 1946. <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/psevdosobor-1946-roku-i-ugkts-v-pidpilli-turii>

51. Олег Турій: “Факт, що Катакомбна Церква, всупереч обставинам і заборонам, існувала”. <https://argumentua.com/stati/oleg-tur-i-fakt-shcho-katakombna-tserkva-vsупerech-obstavinam-zaboronam-snuvala>

52. Ухач В. Сучасна вітчизняна історіографія волинської трагедії 1943 року. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2014, вип. 40. С.229–233.

53. Шевченко І. Герої Срібної землі. <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita/geroyi-sribnoyi-zemli>.

54. Яблонський В. Волинська трагедія 1943 року <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitoglyad/svit-2013-08-4/svitoglyad-2013-4-5-yablonskiy.pdf>

55. Яремчик В. Проблема консолідації у діяльності українських політичних партій Східної України. (1900 – 1917 рр.) <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39923/52->

[Yaremchik.pdf?sequence=1](#)

56.90 років пацифікації: польська влада змушувала українців «правильно голосувати»  
<https://www.radiosvoboda.org/a/30848636.html>

57.10 міфів про УПА. Міф 2 – Чи були Роланд, Нахтігаль і Галичина – каральними підрозділами  
[https://galinfo.com.ua/news/10\\_mifiv\\_pro\\_upa\\_mif\\_2\\_chy\\_buly\\_roland\\_nahtigal\\_i\\_galychyna\\_karl\\_nymy\\_pidrozdilamy\\_256547.html](https://galinfo.com.ua/news/10_mifiv_pro_upa_mif_2_chy_buly_roland_nahtigal_i_galychyna_karl_nymy_pidrozdilamy_256547.html)

58. 8 березня: Львівський "собор" і спроба знищення УГКЦ радянською владою – коротко.  
[https://enigma.club/articles/8\\_bereznya\\_lvivskiy\\_sobor\\_i\\_sproba\\_znishchennya\\_ugkts\\_radyanskoju\\_vladoju\\_korotko\\_1](https://enigma.club/articles/8_bereznya_lvivskiy_sobor_i_sproba_znishchennya_ugkts_radyanskoju_vladoju_korotko_1)

Викладач

*Єгрешій О.І.*

*Кандидат історичних наук,  
доцент кафедри історії України і методики викладання історії*